

Dr. Duró Lajos

docens

**A KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUMI NEVELŐTANÁR-KÉPZÉS
NÉHÁNY KÉRDÉSE**

A felszabadulás óta állandóan fejlődő felsőoktatásunk — s vele együtt középiskolai tanárképzésünk — jelentős eredményeket ért el. A társadalmi fejlődés azonban egyre fokozottabb mértékben sürgeti, hogy oktatási rendszerünk továbbfejlesztésére irányuló munkálataink során különös gonddal foglalkozzunk a középiskolai tanárképzésünk korszerűsítésének feladataival.

A ma iskolába kerülő ifjúságot már úgy kell nevelni és tanítani, hogy — 15—20 év múlva, amikor befejezi tanulmányait — megfeleljen a felépült szocialista társadalom igényeinek. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a szocialista építés ütemével fokozottan növekszik a nevelés társadalmi jelentősége. Ebből következőleg oktatási rendszerünk továbbfejlesztésében, az iskolareform megvalósításában nagyon fontos szerepük van és lesz a jövőben is a pedagógusoknak. Ezért számolnunk kell azzal a körülménnyel, hogy jelenleg tudományegyetemeinken a jövőendő élethivatásukra készülő tanárjelölteknek majd tevékenyen részt kell venniük az új szocialista *munkaiskola* megteremtésében és a vele kapcsolatos korszerű *bentlakásos* nevelőintézmények kialakításában.

Oktatási rendszerünk továbbfejlesztésének irányelvei ebben a vonatkozásban is felhívják figyelmünket arra, hogy: „A nevelőképző intézmények tanulmányi anyagában a képzés módszereiben és szervezeti rendjében végre kell hajtani minden olyan szükséges változtatást, amely a leendő pedagógusok jobb felkészítését eredményezi az új feladatokra.”¹

Ezen új feladatok közül jelen tanulmányunkban mi a szocialista kollégiumi nevelőtanári munkára való előkészítés néhány *szervezeti, tartalmi és módszertani* kérdésével kívánunk foglalkozni azzal a célkitűzéssel, hogy a három éve folyó szerény kísérletünk tapasztalatait összegezzük és általánosítsuk.

1. A KOLLÉGIUMI NEVELŐKÉPZÉS SZÜKSÉGESSÉGE

Értekezésünk témájának részletesebb elemzéséhez fontosnak tartjuk előzetesen választ adni arra a kérdésre, hogy mi teszi szükségsszerűvé tudományegyetemeinken a *speciális* kollégiumi nevelőtanár-képzés megszervezését. A problémafelvetés véleményünk szerint elvi és gyakorlati vonatkozásban egyaránt fontos konzekvenciákat jelent számunkra.

¹ Irányelvek oktatási rendszerünk továbbfejlesztésére. Tankönyvkiadó, 1960. 13. l.

Mindenekelőtt abból kell kiindulnunk, hogy a szocializmusba való átmenet időszakában egész köznevelési rendszerünkben fontos, *sajátos* szerepet töltenek be a középiskolai bentlakásos nevelőintézmények. E sajátos szerep *politikai* és *pedagógiai* szempontból sem lehet közömbös számunkra. Diákotthonaink és egyre növekvő számú szocialista kollégiumaink sajátos feladata abban van, hogy nemcsak *otthont* nyújtsanak elsősorban a *munkásosztály* és *dolgozó parasztság* tehetséges gyermekei számára, hanem biztosítják a társadalmi segítséget az iskolai tanulmányok alapos elsajátításához s a közösségi nevelés sajátos lehetőségei által hozzájárulnak ahhoz, hogy *kommunista jellemvonásokkal* rendelkező, s az átlagosnál minden tekintetben *jobb* előképzettségű fiatalok kerüljenek a termelőmunkába vagy egyetemre, főiskolára.²

Azt a tényt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy hazánkban a 260 diákotthon közül ma már 170 — azaz a középiskolai bentlakásos nevelőintézmények 65 %-a — elérte a szocialista kollégiumi szintet. Itt tanul egész középiskolás ifjúságunk *egynegyede*. A kollégiumi tagság pedig 73,2%-ban munkás-paraszt származású, és 87,5%-ban tagja a Kommunista Ifjúsági Szövetségnek.³

Középiskolai diákotthonaink és szocialista kollégiumaink nem egyszerűen szociális intézmények vagy „tanulói szállások”, hanem a *közösségi* együttélés nevelési feltételeinek és nagyszerű lehetőségeinek felhasználásával hatékony segítők az iskolai oktató-nevelő munkának s ezáltal szerves *kiegészítői* iskolarendszerünknek. A középiskolát és a kommunista ifjúsági mozgalmat segítő eszmei-politikai-erkölcsi nevelőmunka kibontakoztatása, az iskolai tanulmányokat elmélyítő és továbbfejlesztő önképzés, a munkára nevelés, a kulturális, esztétikai és testi nevelésnek az ifjúság *öntevékenységére* és *kezdeményezőkézségére* alapozott rendszere bentlakásos nevelői intézményeinkben — mind olyan tényezők, amelyek egybeesnek szocialista nevelésügyünk korszerűsítésének legfőbb igényeivel és törekvéseivel.

Az elmondottak alapján érthetővé válik, hogy *politikai* és *pedagógiai* szempontból rendkívül időszerű probléma számunkra a kollégiumi nevelés ügye. A párt művelődési politikájának irányelvei nyomatékosan felhívják figyelmünket e feladat fontosságára: „A szocialista szellemű nevelés szempontjából nagy jelentősége van annak is, hogy a diákotthonok életét tartalmasabbá, kulturáltabbá, vonzóbbá tegyük. Ezért a diákotthonokat az értékes pedagógiai hagyományok felhasználásával, valamint a tárgyi feltételek fokozatos megteremtése útján kollégiumokká kell fejleszteniük.”⁴

A párt útmutatásainak alapján a KISZ KB és a Művelődésügyi Minisztérium kidolgozta a középiskolai diákotthonok új típusú szocialista kollégiumokká fejlesztésének irányelveit. Ez a dokumentum elméletileg és pedagógiailag megalapozza a megoldandó feladatokat.

² Irányelvek a középiskolai diákotthonok szocialista kollégiumokká fejlesztésére. KISZ KB és Műv. Min. 1959.

³ Az adatokat a középiskolai kollégiumok 1962. ápr.-ban rendezett országos tanácskozásán elhangzott referátumból vettük.

⁴ Az MSZMP művelődési politikájának irányelvei. Kossuth Könyvkiadó 1958. 34. l.

Az utóbbi években öröndetes fejlődés tapasztalható diákoththonaink nevelőmunkájában. Ma már jogos az a kíváncsalom, hogy amint a múlt kollégiumai, internátusai a bentlakásos adottságok nagyobb lehetőségei által sokrétűbbé tették az uralkodó osztályok gyermekeinek s értelmiségének nevelését, úgy a szocialista építés igényeinek megfelelően diákoththonainknak a kedvező feltételek *célszerű és tervszerű* felhasználásával a középiskolák oktató-nevelő munkáját elmélyítő és kiegészítő *minőségi nevelőintézményekké* kell fejlődniök.

E fejlődést elősegítő tényezők közül talán a leglényegesebbek egyike a *szilárd szocialista meggyőződésű, korszerű szaktárgyi és pedagógiai műveltséggel rendelkező nevelőtanárok* biztosítása. Sajnos ezzel a fontos és egyre fontosabbá váló kérdéssel hosszú időn keresztül nem foglalkoztak érdemben sem a Művelődésügyi Minisztérium, sem a középiskolai tanárképzésre hivatott tudományegyetemek. A művelődésügyi osztályok pedig sok esetben nem *jelentőségének, politikai és pedagógiai* kihatásainak mérlegelésével végezték a nevelőtanárok kiválogatását. Megtörtént nem egyszer, hogy olyan tanárokat bíztak meg diákoththoni nevelői feladatokkal, akiket a kapcsolatos iskolák nem tartottak megfelelőnek. Ennek következtében egyáltalán nem lehet véletlennek tekinteni, hogy évekkel ezelőtt nagy számban kerültek kollégiumba politikailag ingadozó, szakmailag és pedagógiailag gyengébb felkészültségű vagy teljesen kezdő, tapasztalatlan pedagógusok. Ilyen nevelői összetétel mellett azon sem lehet csodálkozni, hogy bizony gyengén álltak egyes diákoththonaink nevelői a szocialista pedagógia és pszichológia alapjainak ismeretével s még gyengébben annak gyakorlati alkalmazásával.

Senki előtt sem kétséges, hogy ezen a téren ma már országosan *minőségi* fejlődés tapasztalható. Ennek ellenére azonban egyes helyeken még mindig alacsony a kollégiumi nevelők *elméleti pedagógiai* színvonala s ez egyre inkább a továbbhaladás gátjává válik: „Hiányzik éppen az, ami a nevelést hatékonyra teszi; gyermekeink szívének, értelmének tényleges megnyerése, átformálása, jellemének, cselekvőképességének tartalmas, színvonalas átalakítása. Eljárásainkban, módszereinkben, a hangban és stílusban a tartalomban és színvonalban rengeteg a kezdetlegesség, öletszerűség, ösztönösség, földhöztapadt empirizmus... sőt nem egyszer makacsul tovább él a különböző burzsoá, feudális nevelési módszerek számos maradványa”⁵

Azt is meg kell őszintén mondani, hogy középiskolai tanárképzésünkben a reformmunkálatok elkezdéséig nem kapott megfelelő helyet a pszichológiai-pedagógiai-módszertani képzés, s emellett elhanyagolt kérdés volt az ifjúsági öntevékeny, tanórán kívüli társadalmi életének, kulturális és testi nevelésének szakszerű irányítására való előkészítés. Ennek következtében egyetemi tanulmányaik során nem részesülhettek nevelőtanáraink olyan speciális elméleti és gyakorlati pedagógiai képzésben, ami segítette volna őket diákoththoni feladataik szakszerűbb ellátásában.

⁵ Széchy Andrásné: Emeljünk munkánk pedagógiai színvonalát. A diákoththoni nevelés néhány kérdése. III. k. 57. l. Bp. 1960.

A tanárképzés eddigi szervezeti rendje nem is adott lehetőséget erre az előkészítésre, hiszen a pedagógiai tárgyak alacsony óraszámában szerepeltek a tantervben. Egészen a legutóbbi időkig a pedagógia programjába *egyáltalán* nem vették fel a bentlakásos nevelőintézmények tartalmi és módszertani kérdéseit. Hivatásukért lelkesedő s tanulni vágyó kollégiumi nevelőink elsősorban *önképzés* útján próbálták pótolni néha még az alapismereteket is. Majd 1958 óta a Művelődésügyi Minisztérium által szervezett *továbbképzési* formák és a gyakorlati tapasztalatok általánosítását tartalmazó színvonalas kiadványok segítették elő a kollégiumi nevelőmunka hatékonyságának fokozását.

Szocialista tanárképzésünk korszerűsítésére irányuló jelenlegi munkálataink már eddig is jelentős előrehaladást eredményeztek a tanárjelöltek pedagógiai képzése terén elméleti és gyakorlati vonatkozásban egyaránt. Véleményünk szerint azonban a *korszerű* szocialista kollégiumi nevelés megvalósításához nem elegendő az általános pedagógia keretében megszerezhető elméleti és gyakorlati előképzettség.

Nem kétséges, hogy iskolában és kollégiumban *azonos* elvi alapon, még pedig a szocialista pedagógia szellemében neveljük az ifjúságot. Nincs valamiféle „külön” kollégiumi pedagógia, mégis a szocialista nevelés bizonyos vonatkozásban *sajátos* módon jelentkezik a kollégiumi közösségben. Arról van szó tehát, hogy a szocialista pedagógiát a kollégiumi nevelés sajátosságainak figyelembe vételével kell alkalmazni. Az újtípusú szocialista kollégiumi neveléssel szemben támasztott igények s a mindennapi tapasztalat is meggyőzően bizonyítja, hogy ez a pedagógiai munkának rendkívül *differenciált* területe, amely nevelőinktől széleskörű *általános* — s ugyanakkor *specializált* pszichológiai-pedagógiai-módszertani felkészültséget igényel.

Az eddig elmondottak szükségessé teszik, hogy a tudományegyetemek a középiskolai tanárképzés rendszerében *intézményesen* gondoskodjanak az arra *érdemes, önként jelentkező* s a nevelőtanári feladatokat *hivatásuknak* tekintő tanárjelöltek *speciális* elméleti és gyakorlati előkészítéséről a szocialista kollégiumokban végzendő nevelőmunkára.

A növekvő társadalmi igény figyelembe vételével a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi- és Lélektani Intézete kidolgozta a nevelőtanár-képzéssel kapcsolatos szabadon választható speciális kollégium tervezetét. A Tudományegyetem Tanárképző Tanácsa 1959. okt. 8.-i ülésén megvitatta és elfogadta előterjesztésünket. Ennek megfelelően határozatot hozott, hogy az 1959—60. tanévben „A középiskolai kollégiumi nevelés alapkérdései” c. *speciálkollégium* keretében, s önként jelentkező hallgatók részvételével *kísérleti* jelleggel meg kell indítani a középiskolai nevelőtanárképzést.

2. A KOLLÉGIUMI NEVELŐKÉPZÉS CÉLJA ÉS HELYE A KÉTSZAKOS TANÁRKÉPZÉS RENDSZERÉBEN

A nevelőtanároknak egyetemi képzés keretében történő előkészítésére hazánkban csak most tettük meg az első lépéseket, s a jövő feladata lesz a legeredményesebb formák és módszerek kikísérletezése. A mi középiskolai kollégiumainkhoz hasonló intézmények vannak a Szovjetunióban, a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban, a Német Demokratikus Köztársaságban, a Román Népköztársaságban. Ennek ellenére a nemzetközi pedagógiai irodalomban mégis alig találunk írásos dokumentumot ezen intézmények nevelőinek speciális képzésére vonatkozóan. Tudomásunk szerint csak a Szovjetunióban folyik intézményesen ilyen jellegű nevelőképzés. Az eddigi tapasztalatok elemző összefoglalását Kolesznyik I. I., a Kijevi Idegen Nyelvek Főiskolája pedagógiai tanszékének munkatársa adja „Az iskola-internátusok nevelőinek képzése” c. tanulmányában.⁶ Az SZKP XX. Kongresszusának útmutatásai alapján mint ismeretes, létrehozták a felépült szocialista társadalom művelődési igényeit legjobban kielégítő új típusú nevelőintézmények, az *iskola-internátusok* széleskörű hálózatát. Az épülő kommunista társadalom ezen iskoláiban a magasszínvonalú oktató-nevelő munka elvégzéséhez speciális szakképzettséget kell szerezni a leendő nevelőknek. Ezt a szakképzettséget az egységes tanárképzés rendszerében a kijelölt pedagógiai főiskolák biztosítják, ahol a választható két fő szak közül az egyik lehet a bentlakásos iskolák nevelőmunkájának korszerű ellátására való felkészülés. A Szovjetunióban tehát *tanári szak* rangjára emelték a bentlakásos iskolák pedagógiájának tanulmányozását.

A fejlődés távlatait tekintve nem kétséges, hogy nálunk is megkezdik működésüket a Szovjetunióban meghonosodott új intézményekhez hasonló iskolakollégiumok. Ez azonban még csak a jövő perspektívája. A bentlakásos iskolák fejlettebb típusa, *tömeges* méretekben csak a felépült szocializmus anyagi-technikai bázisán alakulhat ki a kommunizmus építésének időszakában. Az új iskolakollégiumok kibontakozása éppen ezért csak *fokozatos* lehet, lépést tartva az anyagi-technikai bázis fejlődésével.

Az egységes bentlakásos iskolakollégiumok magasabb fokú nevelési típust jelentő perspektívájának kérdése az utóbbi években többször felvetődött a pedagógiai sajtóban.⁷ Legutóbb a középiskolai kollégiumok igazgatóinak és nevelőinek ez évben megrendezett országos tanácskozásán a KISZ Központi Bizottsága és a Művelődésügyi Minisztérium közös referátumában nyert határozott formában megfogalmazást annak az igénye, hogy „... a Szovjetunió tapasztalataira építve, valamint a hazai hagyományainkat is figyelembe véve indokoltnak tartjuk már a közeljövőben néhány kísérleti iskolakollégium létrehozását abból a célból, hogy meg-

⁶ Kolesznyik I. I.: Az iskola-internátusok nevelőinek képzése. Szovjetszkaja Pedagógika 1959. év 6. sz. (Oroszul.)

⁷ Lásd. Szécsy Andrásné: Bentlakásos nevelési intézményeink továbbfejlesztésének néhány elvi kérdése. Pedagógiai Szemle. IX. évf. 6. sz. 1959.

Ua. szerző: Oktatási rendszerünk továbbfejlesztése és a középiskolai diákokotthonok. A diákokotthoni nevelés néhány kérdése. IV. kötet. 1961.

szerezzük a szükséges hazai tapasztalatokat, mielőtt ezen intézetek országos méretű kiépítéséhez kezdenénk.”

Ebben az összefüggésben ma már egészen természetesnek tűnik az a kíváncsiság is, hogy valamennyi főhivatású kollégiumi nevelő marxista-leninista alpműveltséget szerezzen és sajátítsa el a bentlakásos szocialista pedagógia alapismereteit. Ennek az igénynek a tanárképzés számára is van konzekvenciája: „Az újszerű diákotthoni nevelés szükségleteinek megfelelően el kell érni, hogy a diákotthoni nevelés mint speciális kurzus helyet foglaljon egyetemi pedagógiai képzésünk rendszerében s megfelelő átmenet, előkészítés után az elkövetkező években már speciális szakképesítéshez kössük a diákotthoni nevelőmunka végzését.”⁸

Oktatási rendszerünk továbbfejlesztésének célkitűzéseiből következően jelenleg legfontosabb feladatunk, hogy diákotthonainkat újtípusú kollégiumokká, az iskolai munkát maximálisan segítő és bizonyos területeken kiegészítő, *valóban* szocialista nevelőintézményekké tegyük. Ami pedig a nevelőképzésünket illeti, egyelőre — az iskolakollégiumok kialakulásáig és tömeges elterjedéséig — véleményünk szerint megoldható a tudományegyetemeken folyó kétszakos tanárképzés rendszerében egy kiegészítő, szabadon választható *speciális kollégium* keretében. A szűk specializálódás nálunk nem indokolt, mert a kisszámú nevelőtestület a többféle iskolatípusból összetevődő kollégiumi tagság nevelésével csak akkor foglalkozhat eredményesen, ha mindegyik nevelőtanárnak legalább két szaktárgyból van képesítése, illetőleg a pedagógiai felkészültség minél szélesebb körű szaktárgyi műveltséggel párosul munkájában.

A speciális kollégium keretében megvalósítandó nevelőtanárképzés célja az, hogy a tanárjelölteket:

a) megismertesse a kommunista nevelés e területének *speciális* elméleti és gyakorlati problémáival, s olyan korszerű lélektani, pedagógiai, módszertani képzettség birtokába juttassa őket, amelynek segítségével képessé válnak a kollégiumi nevelőmunka eredményes végzésére;

b) járuljon hozzá a jelöltek *gyermekismeretének* fejlesztéséhez, különös tekintettel a serdülő- és ifjúkor sajátosságainak megismerésére;

c) segítse a tanárjelöltek hivatástudatának, s az ifjúság iránti felelősségérzetének kialakítását;

d) a rendszeres kollégiumi gyakorlatokkal (hospitálásokkal) fejlessze a jelöltekben azokat a *pedagógiai jártasságokat*, amelyek szükségesek ahhoz, hogy már pályájuk kezdetén nagyobb nehézség nélkül megfeleljenek a nevelőtanári munkával szemben támasztott *alapvető* követelményeknek.

E célkitűzésből következik, hogy a nevelőtanárképzés *szerves* része és ugyanakkor *kiegészítője* a tudományegyetemen folyó középiskolai tanárképzésnek. Szerves része, aménnyiben feltételezi az általános lélektan, a fejlődés- és neveléslélektan, az általános pedagógia és a szakmódszertanok alapjainak ismeretét. Így az alsó három évfolyamon szerzett lélektani-pedagógiai alapképzettség megteremti azokat a szakmai feltételeket, amelyek lehetővé teszik, hogy a IV. éven a kollégiumi nevelés iránt érdeklődő tanárjelöltek tovább szélesítve pedagógiai tudásukat, megismerkedjenek

⁸ Szécsy Andrásné i. m. IV. k. 44. l.

a szakterület nevelési sajátosságaival. Azt is lényeges feltételnek tartjuk, hogy az alsó évfolyamokon végzett rendszeres iskolai (lélektani és pedagógiai) megfigyelések tapasztalatai alapján a tanárjelöltek betekintést nyernek a gyakorlati pedagógiai munka „műhelyébe”, s ezáltal szertesznek bizonyos *pedagógiai szemléletre*. A feltételek között egyáltalán nem lényegtelen az sem, hogy a IV. éves hallgatók tanulmányaik során *szaktudományuk* területén is jól megalapozott felkészültséggel rendelkezzenek. Tapasztalataink szerint ez utóbbinak különösen lélektani szempontból van jelentősége. Amikor ugyanis a tanárjelöltek pedagógiai gyakorlaton vesznek részt a kollégiumokban, leghamarabb szaktárgyukban tudnak segíteni a középiskolai tanulóknak. A középiskolás kollégisták is az ismeretség kezdetén legszívesebben szaktárgyi problémákkal fordulnak a jelöltekhez. A tanulás segítésének „sikerélménye” pedig önbizalmat s biztonságérzetet ad a hallgatóknak, ami serkentőleg hat további munkájukra.

A nevelőképzésnek emellett bizonyos *kiegészítő* szerepe is van a tanárképzés rendszerében. E speciális képzési forma bevezetésének szükségességéről szólva már említettük, hogy az egyre differenciáltabbá váló kollégiumi nevelőmunkához ma már nem elegendők az általános pedagógia programjában biztosítható ismeretek. A nevelőtanár-képzés jelentőségét fokozza, hogy a kollégiumi nevelői tevékenység speciális elméleti és gyakorlati kérdéseinek tanulmányozásával, s a szükséges módszertani eljárások elsajátításával *elmélyíti és kiegészíti* a tanárjelöltek általános pedagógiai felkészültségét s a gyakorló iskolákban szerzett tapasztalatait. Ez is kiváló lehetőség arra, hogy az egyetemi reformmunkálatok szellemében a hallgatók már tanulmányi éveik alatt közelebbről megismerkedjenek jövőre hivatásuk gyakorlati problémáival, s ami a leendő nevelők számára igen fontos: *széleskörű gyermekismeretre* tegyenek szert. Tapasztalatból tudjuk, hogy a kollégiumi adottságokból következőleg a tanár és a növendék között sokkal közvetlenebb lehet a kapcsolat, mint az iskolában, s ez sajátos tennivalók és pedagógiai feladatok megoldását igényli. Ennek a kiegészítő képzésnek és a pedagógiai tapasztalatszerzésnek még akkor is hasznát veszik a hallgatók, ha tanulmányaik befejezése után nem kollégiumban, hanem középiskolában dolgoznak.

A speciális képzésre jelentkező hallgatók kiválasztásánál a tanárjelöltekkel szemben támasztott *általános* követelmények mellett különösen figyelembe kell venni a gyermekekkel való foglalkozáshoz szükséges néhány fontos nevelői tulajdonságot, mint: *pedagógiai rátermettség, mozgékonyág, szervezőképesség*. Mivel a tanárjelöltek még nem kiforrott nevelői egyéniségek, éppen ezért nem szabad túlzott követeléseket támasztani velük szemben. Inkább arra kell törekedni, hogy a munka folyamatában segítsük elő a szükséges pedagógiai kvalitások kibontakozását és megerősödését.

A speciális kollégium megfelelő hallgatói összetételének kialakításában, s egyáltalán az egész munka szervezésében nélkülözhetetlen segítséget kapunk a tudományegyetemi KISZ-szervezettől. A tanító- és tanárképzés felett vállalt védnökség feladataiból adódóan a KISZ-szervezet hatékonyan közreműködik a középiskolai nevelőtanári munka

politikai jelentőségének és társadalmi szerepének tudatosításában.⁹ Ennek eredményeként az elmúlt két évben sikerült olyan hallgatói közvéleményt kialakítani, hogy *politikailag, szakmailag és pedagógiailag* is a legképzettebb tanárjelöltek jelentkeznek erre a munkára. Bevezettük azt a gyakorlatot, hogy mind a két tanárképző karon a KISZ-szervezet tesz javaslatot a Neveléstudományi Intézetnek a speciális kollégium hallgatóira vonatkozólag. A résztvevők majdnem teljes számban az *ifjúkommunista* tanárjelöltek közül kerülnek ki. Ez nem jelenti azt, hogy az arra érdemes KISZ-en kívüli hallgatók előtt nincs lehetőség e munkába való bekapcsolódásra. Az elmúlt tanévben is több V. éves hallgató éppen a középiskolai kollégiumban végzett kiváló politikai és pedagógiai munkájával érdemelte ki a KISZ-tagságot. Érezhetően nagy nevelőhatása van annak, hogy a nevelőtanárnak készülő KISZ-tag vagy KISZ-en kívüli hallgatók számára *KISZ-megbízatást jelent* a kollégiumi nevelőmunkára való felkészülés és az ott végzett gyakorlati tevékenység. A nevelőjelöltek rendszeresen beszámolnak a KISZ-csoportnak a kollégiumban végzett munkájukról, tapasztalataikról, problémáikról. Ezek a beszámolók hozzájárulnak a többi tanárjelölt hivatásszeretetének neveléséhez is.

Politikai és pedagógiai szempontból egyaránt fontosnak tartjuk a KISZ-tagoknak ezt az intenzív érdeklődését a kollégiumi nevelés problémái iránt. Nem kétséges, hogy az ifjúkommunista tanárjelöltek — ha lelkesedésük és rátermettségük megfelelő pedagógiai hozzáértéssel párosul — nagy nevelőhatást gyakorolhatnak az eszményképek követésére hajlamos középiskolás fiatalok eszmei-politikai-erkölcsi arculatának, jellemének és magatartásának fejlődésére.

3. A KÉPZÉS TARTALMA, SZERVEZETI RENDJE ÉS MÓDSZEREI

A középiskolai nevelőtanár-képzés célkitűzéseinek megfelelően különös gonddal foglalkozunk az elméleti és gyakorlati előkészítés tartalmi, szervezeti és módszertani problémáival. Kísérleti jellegű munkáról lévén szó, elgondolásainkat, terveinket s módszereinket a gyakorlati követelmények figyelembe vételével állandóan igyekszünk tökéletesíteni.

Célkitűzéseinkből következőleg fontosnak tartjuk mindenekelőtt a korszerű elméleti képzés *tartalmának* kialakítását. „A középiskolai kollégiumi nevelés alapkérdései” c. speciális kollégium anyagának kiválasztásánál a fedések elkerülése végett figyelembe vettük az I—II—III. évfolyam pszichológiai és pedagógiai képzésének tantervi anyagát. Arra törekszünk, hogy az elméleti képzés programja tükrözze nagymúltú kollégiumi nevelésünk értékes *hagyományait* s napjaink szocialista bentlakásos nevelőintézményeinek legjobb *hazai és nemzetközi* tapasztalatait.

⁹ Lásd: Várkonyi Zoltán: Szocialista pedagógusokat nevelünk. Ifjú Kommunista, 1961. év 1. szám.

Ezen elvi megfontolások alapján a speciális kollégium programja jelenlegi formájában a következő főkérdések feldolgozását foglalja magában:

a) A szocialista kollégiumi nevelés történeti előzményei és haladó hagyományai hazánkban. A szocialista országok középiskolai bentlakásos nevelőintézményeinek nevelőmunkája és továbbfejlődésének távlatai. Középiskolai diákotthonaink új típusú szocialista kollégiumokká fejlesztése.

b) A középiskolai kollégiumi nevelés sajátos célkitűzései, feladatai s helye szocialista közoktatásunk rendszerében. A kollégium- és középiskola állandó együttműködésének szükségessége és ennek formái. A kollégium társadalmi kapcsolatai mint a tanulók nevelésének feltétele.

c) A kollégium pedagógiai irányítása. A nevelőmunka tervezése és szervezése. A nevelőközösség eszmei-politikai-pedagógiai egysége, tevékenységének tartalma és módszerei. A nevelőtanár pedagógiai feladatai a kollégiumban, különös tekintettel a növendékek életkori és egyéni sajátosságainak tanulmányozására, megismerésére és fejlesztésére.

d) A kollégiumi tanulóközösség szervezeti felépítése. Az önkormányzat szervei és funkciói. A KISZ politikai-nevelő tevékenysége a kollégiumban s az iskolai KISZ-szervezettel való együttműködésnek formái. A kollégiumi közösség kialakításának folyamata és szakaszai. A nevelőközösség és az egyes nevelőtanárok feladata a kollégiumi közösség kialakításában és nevelésében.

e) Az iskolai tanulmányi munka segítségének megszervezése, valamint elmélyítésének és kiegészítésének speciális lehetőségei a kollégiumban. Az első osztályosokkal és érettségizőkkel való foglalkozás sajátos feladatai. Az egyéni képességek felkutatása, önképzésre szoktatás, segítség a jövő élethivatás kiválasztásában és az arra való tudatos előkészítés fontosabb eszközei.

f) Az eszmei-politikai-erkölcsi nevelés tartalma, sajátos feladatai és módszerei a középiskolai kollégiumban.

g) A munkára nevelés lehetőségei a kollégiumban. Az önkiszolgálás, mint a fizikai munkára és a munkával való nevelés egyik eszköze. A közösségi jellegű társadalmi munkák pedagógiai hasznosítása a kollégiumban. A különböző típusú technikai szakkörök és barkácsoló műhelyek szerepe az iskolai gyakorlati oktatás segítésében.

h) Az esztétikai nevelés és kulturális nevelőmunka. A kulturált szórakozás és pihenés igényének és készségének fejlesztése.

i) A testi nevelés feladatai és sajátos lehetőségei a kollégiumban.¹⁰

A programban feltüntetett problémák szorosan kapcsolódnak egymáshoz s összefüggő rendszert alkotnak. Az egyes témakörökön belül szervesen kiegészítik egymást a fejlődéslélektani, neveléslélektani, pedagógiai és módszertani kérdések. Mindegyik téma feldolgozásánál érvényesítjük az *életszerűség*, az elmélet és gyakorlat egységének elvét.

¹⁰ Az elméleti és gyakorlati képzésben értékes segítséget nyújtanak számunkra a Művelődésügyi Minisztérium gondozásában eddig megjelent tanulmánykötetek: A diákotthoni nevelés néhány kérdése I—IV.

Az elméleti képzést szervesen kiegészíti és elmélyíti a nevelőtanárjelöltek rendszeresen végezett kollégiumi *megfigyelése* (hospitálása), illetőleg önálló *gyakorlati* munkája. Ennek célja az, hogy a nevelőtanárnak készőülő hallgatók már egyetemi éveik alatt közelebb kerüljenek az élethez, s jővendő élethivatásukra készűlve ismerjék meg a szocialista pedagógia szellemében folyó kollégiumi nevelőmunka gyakorlati kérdéseit, s a közvetlen tapasztalatokon alapuló *élmények* segítsék elő helyes nevelői magatartásuk kialakítását.

Tekintettel arra, hogy a Szegedi Tudományegyetem Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumának nincs diákotthona, a Neveléstudományi Intézet kérésére a városi Művelődési Osztály és a városi KISZ Bizottság illetékes vezetői jelölték ki a hallgatók gyakorlati képzésében résztvevő kollégiumokat. Szeged iskolaváros lévén, ezen a téren kedvező lehetőségeket biztosít a tanárképzés számára. Hallgatóink gyakorlati képzését jelenleg öt intézmény segíti: az újszegedi Ady Endre Fiúkollégium, a Sziklai Sándor kollégium (Vasútforgalmi Technikum), a Majakovszkij Leánykollégium, a MÁV Nevelőintézet és a Vedres István Fiúkollégium (Építőipari Technikum). A tapasztalatszerzés szempontjából előnyös, hogy nemcsak az általános gimnáziumok, hanem a szakközépiskolák kollégiumaiban is gyakorolhatnak a jelöltek.

Felismerve a kollégiumi nevelőképzés politikai és pedagógiai jelentőségét, a nevezett kollégiumok igazgatói és nevelőtanárai kezdettől fogva szívvel-lélekkel, s az ügy iránti őszinte lelkesedéssel segítik ezt a kísérletet. A hallgatók gyakorlati képzése terén *önként vállalt* sokoldalú munkájukról csak köszönettel és elismeréssel szólhatunk. Tapasztalataikkal eddig is hatékonyan elősegítették a képzés formáinak és módszereinek tökéletesebb kimunkálását.

A tanárjelöltek kollégiumi gyakorlatához *részletes útmutatót* dolgoztunk ki, mely tartalmazza a hospitálások *elvi* kérdéseivel, általános rendjével kapcsolatos tudnivalókat és tájékoztatást nyújt a hallgatók feladatairól.

Iránymutatónak tekintjük azt, hogy a tanárjelölt a gyakorlat alkalmával *minden munkáját* a kollégium igazgatójával és nevelőtanári kollektívájával való *együttműködés* alapján végezze. Ezt szükségszerűen megköveteli az egységes nevelői eljárások pedagógiai elve, a kollégium házi és munkarendjének, valamint közösségi életének *legmesszebbmenő* tiszteletben tartása is. A tanárjelölt felelősséggel tartozik az igazgatónak s a mindenkori ügyeletes nevelőtanárnak. *Intézkedési jogkörrel nem rendelkezik*, s önkényesen nem avatkozhat be a kollégium ügyeibe. Tapasztalatait megbeszéli az igazgatóval, vagy az illetékes főhivatású nevelővel, aki minden esetben megteszi a további szükséges intézkedéseket. A hallgatónak a látogatásokat *tervszerűen* kell végeznie. Rendszertelen „betekintésekkel” nem zavarhatja meg a kollégium munkarendjét és közösségi életét. Csak azokon a foglalkozásokon és rendezvényeken vehet részt, amelyek látogatására az igazgatótól előzetesen engedélyt kapott.

A jelöltnek törekednie kell arra, hogy beilleszkedjék a kollégium tanulóinak és nevelőinek közösségébe. Az igazgató és nevelőtanárok taná-

csait, útmutatásait úgy kell fogadnia mint elvtársi segítőkészséget s igyekeznie kell minél többet tanulni tőlük.

Nevelői szempontból fontosnak tartjuk, hogy a tanárjelöltek és a kollégisták között közvetlen elvtársi, baráti kapcsolat alakuljon ki. Ennek alapja a *kölcsönös bizalom*. Rokonszenvesebb a nevelőjelölt, ha minden szava és tette, s egész emberi magatartása *bizalmat, szeretetet és segítőkészséget* sugároz a növendékek felé. Mindig a kollégiumi nevelőközösség egységes követelményeit kell szem előtt tartania. Éppen ezért semmiképpen nem megengedhető a tanulók bizalmának, rokonszenvének megnyerésére törekedni az egységes pedagógiai követelmények feladásával vagy különböző „egyéni utak” keresése által. Éreznie kell a felelősséget magatartásáért, amely a kollégiumi nevelőmunkába való bekapcsolódás tényéből *szükségszerűen* következik. Ez azt is jelenti, hogy politikai, erkölcsi, s emberi magatartása *példaképpül* szolgáljon a kollégista fiatalok számára.

A gyakorlati képzés szervezeti rendje az elmúlt három évi tapasztalat alapján úgy alakult, hogy IV. éven az előadáshoz kapcsolódóan *heti 1 órában*, illetve havonta egy alkalommal egyszerre *4 órában kollégiumi pedagógiai megfigyeléseket végeznek* a hallgatók. Ezt azért szükséges így megoldani, mert a kollégium közösségi életének megismerése csak *folyamatos*, s egyszerre több órán át végzett megfigyelés útján lehetséges. Természetesen a hallgatók többsége ezt az óraszámot öntevékenyen lényegesen túlteljesíti. Ezt a minimumot viszont feltétlenül megkövetelik.

A kollégiumi látogatás lehet *csoportos és egyéni*. Lékintettel arra, hogy a kollégium sajátos nevelőintézmény, nem lehet mechanikusan alkalmazni az iskolai hospitálások hagyományos kollektív formáit. A rendszeres csoportlátogatás megbontaná a kollégium kialakult munkarendjét és felbolygatná a tanulók nyugalmát is. Ezért a csoportos látogatásokat csak bizonyos esetben alkalmazzuk. (Pl. kollégiumi estek, klubdelutának, közös rendezvények stb.)

A munka eredményessége szempontjából előnyösebbek az egyéni látogatások, mert nem kell több ember időbeosztásához alkalmazkodni, s ezenkívül gazdaságosabban fel lehet használni. Az igazgató a tanárjelöltek egyéni látogatásainak biztosítása érdekében a kollégium helyi adottságainak, körülményeinek, sajátos pedagógiai feltételeinek figyelembe vételével gondoskodik.

Az első látogatás tájékoztatás- és tájékozódás jellegű. Ez alkalommal:

a) megismertetik a tanárjelölteket a kollégium általános rendjével (rövid tájékoztatás a kollégium sajátos viszonyairól, fejlődéséről, problémáiról);

b) bemutatják őket a nevelőtanároknak, az önkormányzat, diáktanács KISZ-aktíva vezetőinek, s ha lehetőség van rá, a növendékeknek is (tanulócsoport, elsődleges közösség);

c) elkészítik a csoportos és egyéni látogatások rendjét (a kollégiumi munkaterv figyelembe vételével), melynek megtartása minden tanárjelölt számára kötelező;

d) megbeszélik, hogy a jelöltek milyen területeken tudnak segítséget adni a kollégium nevelőmunkájához (tanulócsoport patronálása, KISZ-

munka segítése, egyéni foglalkozások; politikai nevelőmunka, sport-kultúrunka stb.) a konkrét feladatokat rögzítik, hogy a vállalt munka teljesítése ellenőrizhető legyen.

A látogatások rendjének kialakításánál azt az elvet követjük: *inkább kevesebbet, de jobban*. Nem volna célszerű sokféle dologba belefogni, aminek a teljesítése mind a jelöltek mind a kollégium szempontjából nehézségekbe ütköznék. Helyes, ha ráneveijük a tanárjelölteket az „*apró munkák*” értékelésére és megbecsülésére. Ez nagyon lényeges mozzanata a kollégiumi nevelés pedagógiájának.

Az előadások anyagához kapcsolódóan a Neveléstudományi Intézet rendszeresen megadja a jelölteknek a kollégiumi megfigyelés szempontjait. Az első félévben a hallgatók előképzettségének figyelembe vételével csak *speciális* megfigyelési szempontokat adunk. Ezek mindig bizonyos konkrét kérdésekkel kapcsolatosak. A második félévben, amikor már általában megismerkedtek a kollégium munkarendjével és otthonosan mozognak a növendékek között is, akkor *komplex* megfigyelési témákat jelölünk ki. Tapasztalatunk szerint az elméleti anyag elmélyítése és a kollégiumi munka alaposabb megismerése céljából a IV. évfolyam második félévében leghasznosabb komplex megfigyelési téma: „a kollégium közösségi élete”.

A kollégiumi pedagógiai megfigyelés azonban már a IV. évfolyamon sem jelent csupán passzív „szemlélődést”. A gyakorlati munka e szakaszában rendszerint nemcsak a kollégium életének megfigyelésére törekednek a hallgatók, hanem öntevékenyen részt vesznek bizonyos nevelési feladatok megoldásában is (korrepetálás, elsődleges közösség patronálása, politikai tájékoztató vezetése, ismeretterjesztő előadás, kollégiumi est vagy más rendezvény előkészítése és levezetése). Különösen eredményesen használják fel a kollégiumi KISZ-munka segítségével az egyetemi KISZ-szervezetekben, vagy éppen kollégiumokban végzett társadalmi munkájuk tapasztalatait. Az elmondottakból kitűnik, hogy a diákotthoni-kollégiumi hospitálás — eltérően az iskolaitól — több *önállóságot, öntevékenységet és kezdeményező készséget* kíván a tanárjelöltektől, ami fokozza a munka iránti felelősségüket

A IV. évfolyamon tartott előadások és a kollégiumi megfigyelések lényegében előkészítik, s megalapozzák a jelölteknek az V. évben folyó *intenzívebb* gyakorlati képzését. Az V. év tanárképzésünk új rendszerében minden szakon elsősorban a gyakorlati képzés feladatait hivatott megoldani. A kollégiumi nevelés tárgyköréből sem tartunk már előadásokat. A tanárjelöltek *heti 4 óra* kollégiumi gyakorlaton vesznek részt. A túlterhelés elkerülése végett ezt a 4 órát beszámítjuk a hallgatók rendeletileg előírt heti kötelező iskolai gyakorlatának óraszámába. Természetesen ez egyáltalán nem befolyásolhatja a szaktárgyi kötelező hospitálások és gyakorló tanítások maradéktalan elvégzését. A szaktárgyak tanításában szerzett pedagógiai tapasztalatokra rendkívül nagy szüksége van minden kollégiumi nevelő jelöltnek, s ezen a téren nem tehetünk semmiféle engedményt. Jövendő hivatásuk gyakorlásához meg kell ismerniök a középiskola munkáját nemcsak a tanítási órákon, hanem az osztályon kívüli foglalkozások keretében is. Véleményünk szerint mégis az osztályon kívüli foglal-

kozások területén lehetséges leginkább a heti 4 óra kollégiumi gyakorlat beszámítása.

Eddigi tapasztalataink azt igazolják, hogy az iskolai gyakorlat eredményességét egyáltalán nem csökkenti az a körülmény, ha a nevelőjelöltek kevesebb osztályonkívüli foglalkozást végeznek az iskolában. A kollégiumban ugyanis *lényegében* ehhez hasonló foglalkozási formákon vesznek részt. A különbség csupán az, hogy a kollégium sajátos pedagógiai feltételei között ezek a foglalkozási formák *komplex* módon jelentkeznek a nevelőmunka rendszerében. Éppen ezért a kollégiumi munka területén szerzett pedagógiai tapasztalatok még eredményesebbé tehetik a jelöltek gyakorlatát.

A hallgatók beosztásánál lehetőség szerint figyelembe vesszük a kollégiumok igényeit a szakcsoport megoszlására vonatkozóan. Pedagógiai szempontból helyesnek bizonyult az a törekvésünk, hogy az V. éves hallgatók abban a kollégiumban s ugyanazon tanulócsoportnál folytassák a gyakorlatot, ahol a IV. éven a megfigyeléseket elkezdték. Így lehetőségük van két tanéven át egy *összefüggő* nevelési folyamat fejlődésében *tevékenyen közreműködni*.

E lehetőség realizálását az biztosítja, hogy a jelöltek tapasztalt nevelőtanárokhoz nyernek beosztást, akik közvetlenül irányítják, segítik és ellenőrzik munkájukat. Alkalmuk van a legjobb nevelők munkájának állandó megfigyelésére, s a legkülönbözőbb „nevelési helyzetben” alkalmazott módszereik tanulmányozására.

Az V. évesek a tanév kezdetén egy hónap hospitálás után fokozatosan bekapcsolódnak az *önálló* nevelőtanári feladatok elvégzésébe. Egyéni munkatervük a kollégium munkatervének figyelembe vételével készül, s tartalmazza azokat a feladatokat, amelyek elvégzésében részt fognak venni a félév folyamán. Így van idejük alaposan felkészülni a foglalkozás előkészítésére és levezetésére. A tanulókkal való *rendszeres egyéni* (csoportos) *foglalkozás* mellett arra törekszünk, hogy a jelölt *legalább egy alkalommal* önállóan lásson el egésznapos ügyeletet, tartson ismeretterjesztő, vagy politikai előadást, vezessen sajtó, könyv, vagy filmvitát, kérdezz—felelek estet, s vegyen részt kollégiumi estek vagy ünnepélyek előkészítésében. Természetesen nem arról van szó, hogy a jelölt e foglalkozási formák *mindegyikét* gyakorolja, mert erre a gyakorló tanítások miatt nincs ideje. Azt azonban megkívánjuk, hogy a különböző foglalkozási formák levezetésében való *résztvételen* kívül néhány foglalkozás *önálló* vezetésében is tapasztalatra tegyen szert. A kollégiumi nevelés területeinek egyre fokozottabb differenciálódását figyelembe véve, arra is igyekszünk lehetőséget adni, hogy az általános tájékozottság megszerzésén kívül a tanárjelölt *egyéni képességeinek és hajlamainak* megfelelően alaposabban megismerje *valamelyik* nevelési terület speciális problémáit, s ezen a téren megszerezze a szükséges gyakorlati tapasztalatokat (eszmei-politikai-erkölcsi nevelés, tanulmányi munka segítése, munkára nevelés, kulturális és esztétikai nevelés, testi nevelés). Rendszerint már a IV. éven választanak egy területet, ahol két éven át dolgoznak. Legszívesebben valamelyik *szakkör* vezetését vállalják (kézimunka, rádiószerelés, idegen nyelv, marxista kör vagy korrepetálás).

A tanárjelölteket a kollégiumi munkában is *tervszerűsége*re szoktatjuk. A megfigyeléseket előre megadott szempontok szerint végzik s ezekről feljegyzéseket készítenek a *munkanaplóban*. Az önálló foglalkozások ter-
vét a gyakorlati tanításhoz hasonlóan előzetesen el kell készíteniök, melyet az illetékes nevelőtanár vagy az igazgató hagy jóvá. A félév végén előre megadott szempontok alapján írásbeli beszámolót készítenek a kollégium-
ban végzett munkáról. A Neveléstudományi Intézet csak ennek eredmé-
nyes elkészítése után igazolja aláírásával az indexben a félévet.

Ezt az eljárást azért vezettük be, mert a speciálkollégium anyagából nincs kollokvium s gyakorlati jegyet sem adunk a jelölteknek. Akik vég-
ig hallgatják az előadásokat és elvégzik a kötelező gyakorlatokat, azok a diplomával együtt hivatalos igazolást kapnak arról, hogy kollégiumi
nevelőtanári speciális képzésben részesültek.

A nevelőtanári *szakvezetői rendszer* bevezetése nagy mértékben segí-
tené a gyakorlati képzés színvonalának emelését s lehetővé tenné a gya-
korlati munka érdemjegyének megállapítását. Helyesnek tartanók továbbá,
ha az V. év végén vizsgát tehetnének a jelöltek a kollégiumi nevelés peda-
gógiaiájából. Ez esetben teljesen indokoltnak látszanék egy olyan rendelke-
zés, amely szerint tanári diplomájukban is feltüntetendő a nevelőtanári
speciális képzettség.

* * *

Befejezésül utalni szeretnénk eddigi munkánk néhány tapasztala-
tára s további feladatainkra. Az elmúlt három év alatt kísérleti munkánk
szükségképpen elsősorban az elméleti és gyakorlati képzés *rendszerének*
s *anyagának* kialakítására irányult. E mellett természetesen törekedtünk
a *módszerek* tökéletesebb kimunkálására is. Három év tapasztalata nem
elég, ahhoz, hogy kísérletünkől messzemenő következtetéseket vonjunk
le. Annál inkább nem tehetjük ezt, mert a képzésben résztvevő hallgató-
ink első csoportja (25 fő) az 1961—62. tanévben kezdte meg nevelőtanári
működését, s így még nem állt módunkban a gyakorlatban ellenőrizni
felkészültségüket.

Ennek ellenére a hároméves kísérlet ideje alatt szerzett tapasztala-
taink arra engednek következtetni, hogy *hasznosnak bizonyult elkezdni*
ezt a képzést, mert a hallgatók eddigi munkája eredményeket ígér. Ezt
a megállapításunkat főként a hallgatók munkájának megfigyelésére s a
képzésben résztvevő igazgatók és nevelőtanárok tapasztalataira, továbbá
a jelöltek személyes megnyilatkozásaira alapozzuk.

Általános vélemény szerint sikerült megközelíteni célkitűzéseinket.
A nevelőképzés a jelöltek *hivatásszeretetre nevelésében*, a szocialista
kollégiumi nevelés sajátos elméleti és gyakorlati problémáinak megismer-
tetésében s a fontosabb *nevelői jártasságok* fejlesztésében feltétlenül ko-
moly előrehaladást jelent.

A nevelőtanár képzésben részesülő hallgatók *felelősségteljes* feladat-
nak tekintik a hivatásukra való felkészülést, tudatosan törekednek a
gyermeki lélek megismerésére és saját nevelői egyéniségük fejlesztésére.

A kollégiumi gyakorlat hozzásegítette őket annak a felismeréséhez, hogy minden megnyilatkozásuknak *nevelőhatásúnak* kell lennie.

A kollégiumban szerzett pedagógiai tapasztalat már a gyakorló évben is hasznosnak bizonyult a hallgatók iskolai oktató-nevelő munkájában. Szakvezető tanáraink is megerősítik azt a véleményt, hogy a kollégiumi tanárképzésben résztvevett jelöltek éppen e tapasztalat eredményeként *magabiztosabban* végzik az iskolai gyakorlatot. Sokoldalúbb gyermekismeretük révén *közvetlenebb* kapcsolatot tudtak kialakítani tanítványaikkal.

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy kollégiumi nevelőtanár jelöltjeink *hivatásszeretete és pedagógiai szemlélete* egészséges irányban fejlődik. Nem állítjuk azt, hogy mindnyájan egyenlő mértékben megállják majd helyüket, de tapasztalatunk szerint a *többség* rendelkezik azokkal az elméleti és gyakorlati kvalitásokkal, amelyek alkalmassá teszik őket az újtípusú szocialista kollégiumokban végzendő munkára.

Mint minden kísérleti munkának, úgy a mi nevelőképzésünknek is vannak nehézségei, megoldásra váró problémái. Ezek közül csupán a leglényegesebbeket említjük meg: a) az elméleti képzésben fokozottabb gondot kell fordítani a gyermeki személyiség pszichológiai megismerésének módjaira, s egyáltalán a nevelőmunka pszichológiai megalapozására, b) szükségesnek látszik egyes témakörök szemináriumszerű feldolgozására, c) tovább kell tökéletesíteni a gyakorlati képzés, a jelöltekkel való foglalkozás módszereit.

A nevelőképzés módszertani kérdéseinek tanulmányozására már a múlt évben létrehoztunk egy pedagógiai munkaközösséget, melynek tagjai a gyakorlati képzést segítő kollégiumok igazgatói. Arra törekszünk, hogy ez a munkaközösség a Neveléstudományi és Lélektani Intézettel való együttműködésben folyamatosan feldolgozza és általánosítsa a tapasztalatokat.

A tanulmányunkban felvetett kérdéseket nem tekintjük lezártnak. A részletproblémák vizsgálatát folytatni kívánjuk. A kísérleti tapasztalatok tudományos igényű feldolgozása elősegíti majd a középiskolai kollégiumi nevelőtanár-képzés legfontosabb problémáinak megoldását s módszereinek tökéletesebb kimunkálását.

Д-р Лайош Дуро

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПОДГОТОВКИ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДЛЯ КОЛЛЕГИИ СРЕДНИХ ШКОЛ

Исходя из принципов дальнейшего развития системы нашего народного образования, автор обосновывает необходимость специальной подготовки студентов, будущих учителей для воспитательной работы в социалистических коллегиях средних школ. Он указывает на то, что в развитии системы подготовки учителей в Венгрии впервые только сейчас создались условия для практического осуществления этой потребности. Автор теоретически разъясняет цель и задачи специальной подготовки воспитателей и указывает её место в системе подготовки учителей с двумя специальностями в университете.

Специальный курс „Основные вопросы воспитания в социалистических коллегиях“ строится на знаниях, полученных в течении трёхлетнего университетского обучения в курсах общей, детской и педагогической психологии и общей педагогики. Эти знания расширяются на IV. году обучения специальным теоретическим курсом по детской и педагогической психологии, по педагогике и методике воспитательной работы, а также систематическими наблюдениями за работой в коллегиях. На V. курсе студенты вместо лекций проходят воспитательную практику (4 часа в неделю) в тех же коллегиях, в которых на IV. курсе проводились наблюдения.

Автор подробно излагает вопросы программы специального курса, а также систему и методику практической подготовки студентов. Затем он даёт анализ эксперимента, проводимого им в течении трёх лет в этой области. В заключении статьи говорится о возможностях дальнейшего развития подготовки воспитателей и в связи с этим, намечаются задачи кафедры.

Dr. L. Duró

Einige Probleme der Bildung von Erziehern für Mittelschulkollegien

Ausgehend aus den Richtlinien der Weiterentwicklung unseres Unterrichtswesens begründet der Verfasser die Notwendigkeit der speziellen Vorbildung der Lehramtskandidaten für die Arbeit der Erzieher der sozialistischen Mittelschulkollegien. In der Entwicklung der heimischen Lehrerbildung kann es nur jetzt daran ankommen, diese schon längst aufgeworfenen Anforderung zu befriedigen. Der Verfasser gibt eine theoretische Begründung für das Ziel und Aufgabe der speziellen Bildung des Erziehers und bestimmt ihre Stelle im System der Lehrerbildung für zwei Fächer der Universität.

Der Verfasser gibt bekannt das ausgearbeitete System für die spezielle Bildung des Erziehers. Diese Bildung, an welcher die Hörer des vierten und fünften Jahrganges teilnehmen können, besteht aus einem theoretischen und einem praktischen Teil. Diese Bildung ist auf die schon in den vorigen Jahrgängen erworbenen psychologischen und pädagogischen Kenntnissen gegründet. Die Hörer des vierten Jahrganges, die an dieser Bildung teilnehmen, hören wöchentlich in zwei Stunden einem Vortrag: „Die Grundfragen der sozialistischen Erziehung im Kolleg“. Außer dem Vortrag verbringen sie monatlich einen Nachmittag im Kolleg, wo sie ihre Beobachtungen machen. Im fünften Jahrgang findet nur noch eine praktische Bildung statt in wöchentlich 4 Stunden, wo die Hörer schon eine aktive Erziehungstätigkeit ausüben.

Der Verfasser befaßt sich eingehend mit dem Programm des Spezialkollegs, mit dem System und Methoden der praktischen Bildung der Zuhörer. Danach analysiert er die Erfahrungen der schon drei Jahre lang dauernde Versuche in Vorbereitung der Zuhörer für die Erziehungsarbeit in Kollegs. Zum Schluß beschäftigt die Abhandlung mit den Möglichkeiten der Weiterentwicklung der Erzieherbildung für Kollegs und mit den Aufgaben des wissenschaftlichen Forschungen des Institutes auf diesem Gebiete.

